

PRESSEMELDING**NY BOK: HANS BARLIEN – denne forunderlige Mand**

Forfatterne Arnt-Erik Selliaas og Carl Ivar Storøy forteller om den underlige namdalingen, Hans Barlien, f. 1772 i Overhalla. Han var svært begavet, både praktisk og teoretisk, med anlegg og interesse for alt mellom himmel og jord, fra lovgivning og politikk, over fysikk til mekanikk, kunsthåndverk og fabrikkdrift. Men hans liv var også preget av impulsivitet, hyperaktivitet og rettsaker. Han endte sitt liv som immigrant i Iowa, USA, 1842.

Namdalingen Hans Barlien (1772–1842) var en av Trøndelags merkeligste og mest gåtefulle personer på 1800-tallet. Så langt det har latt seg gjøre har forfatterne fulgt i sporene etter Barlien, både i Norge og i Amerika. Boka gir innsikt i et liv og en tankeverden som også var svært spesiell i sin samtid.

Hans Barlien var en mangesysler. Han var gårdbruker, smed, oppfinner, pottemaker, glassprodusent, paraplyfabrikant, mekaniker, urmaker, kunsthåndverker, fritenker, avisutgiver, stortingsmann, bondepolitiker, vinkelskriver og emigrant. Han skal også ha vært en av de første i Norge som forsøkte å fly. I Overhalla og på Namdalseid organiserte han sognekomiteer som ble forløpere til formannskapslovene og det kommunale selvstyret mange år senere.

Hans Barlien bodde i Trondheim fra 1803 til 1812. I denne tida var han engasjert i mange prosjekter, i byen og langs Trondheimsfjorden, særlig i Stjørdal. Dette gjør boka interessant ikke bare for lesere i nordre del av Trøndelag.

Hans Barlien var representant fra Nordre Trondhjems Amt på det første ordentlige storting i 1815–1816. Historikeren Halfdan Koht har sagt at Barlien var den første bonde som prøvde å gjøre seg til fører for bondestanden i Norge.

Hans Barliens historie belyser viktige sider ved framveksten av demokratiet og ytringsfriheten etter 1814, ikke minst for dannelsen av en «bondeoffentlighet» som ble en viktig faktor i samfunnsutviklingen utover på 1800-tallet. Boka har således også nasjonal interesse.

I 2017 var det 180 år siden formannskapslovene ble vedtatt. Det var flere politiske utviklingslinjer som førte fram til det vedtaket, men mange historikere er enige i at det går en linje fra Hans Barliens opprettelse av en bygdekomite på 12 medlemmer på Namdalseid (der han bodde fra 1812 til 1836) til det som skulle bli det kommunale selvstyret i 1837.

Samme år som vedtaket ble gjort av Stortinget, emigrerte imidlertid Hans Barlien til Amerika, skuffet over den fiendtlighet og motstand han hadde møtt. Han hadde da i mange år, i kamp mot «den tærende klasse» – embetsstanden, kjempet for «den nærende classes» *ytringsrett* i det unge Norge.

Fra å være en selvlært person som nøt stor respekt, gjorde mye motgang at Hans Barlien tidvis ble en kompromissløs kverulant som til slutt tapte for datidens embetsmannsvelde.

Barlien er i dag glemt av de fleste, men forfatterne mener at han fortsatt fortjener oppmerksomhet og et positivt ettermæle. Hans Barlien har også noe å si oss i dag.

I 1837 ble Hans Barlien en av de første norske utvandrepionerene til Amerika. Han forsøkte å etablere en norsk koloni i Sugar Creek, Lee County, lengst sør i Iowa. Men her han døde bare fem år etter at han hadde reist fra Norge. Forfatterne har vært to ganger i Sugar Creek og funnet mye hittil ukjent materiale til boka. Etter initiativ av forfatterne ble det i 2017 reist en minnestein over Barlien på den skandinaviske kirkegården i Lee County.

I tillegg til den biografiske delen skriver tre fagpersoner noen overordnede perspektiver på Barliens virke og tenkning på tre sentrale områder: som forløper for formannskapslovene i 1837 (Trond Bjerkås), om hans forhold til religion (Hallgeir Elstad) og den politiske bondebevegelsen i perioden 1814–1837 (Marthe Hommerstad).

Boka har også noen eksempler på Barliens egne tekster. For første gang trykkes den komplette versjonen av hans avis *Melkeveien*. Dessuten gjengis noen brev som kaster lys over Barliens syn på forskjellige områder, og til slutt to brev som Barlien skrev etter at han kom til Amerika, de to eneste som i dag er kjent fra hans hånd fra den perioden. Alt dette er viktige tekster for dem som vil forstå Barliens meninger og tenkning.

Hans P. Hosar, forsker på Norsk lokalhistorisk institutt ved Nasjonalbiblioteket, har kommentert boka som følgende:

«Det er nedlagt et imponerende arbeid med kildestudier over mange år, i inn- og utland. Mange enkeltheter i Barliens eventyrlige liv blir her ytterligere opplyst, og til dels justert og korrigert, i forhold til tidligere framstillinger. Mange hittil ukjente opplysninger kommer fram. Det meste av stoffet har betydelig egenverdi, og vil som helhet utgjøre et verdifullt reservoar for kunnskap om norsk tidlig-demokratisk historie.»

Boka har god del lokalhistorisk informasjon fra Barliens hjembygder og en oversikt over ca. 500 av Hans Barliens etterkommere, noe som bør interessere familie og slektsforskere.

Forfattere:

Arnt-Erik Selliaas, (f. 1948). Pensjonist. Oppvokst på Snåsa og i Steinkjer, bosatt i Ski siden 1970. Cand. mag. fra UiO. Forlagsredaktør i J.W. Cappelens Forlag (fra 2007 Cappelen Damm) i 30 år. Har i flere år skrevet lokalhistoriske artikler, blant annet i *Årbok for Nord-Trøndelag historielag*, *Årbok for Namdalen og Kumur*, *årsskrift for Snåsa historielag*.

E-post: a-e-sell@online.no . Tlf. 976 16 504

Carl Ivar Storøy, (f. 1940) Skage i Namdalen, Overhalla. Cand.agric. NLH, 1996. Herreds- og fylkesagronomstillinger i Trøndelag (1967–2005). Diverse engasjement Norad/UD som prosjektleder og ambassadesekretær i Øst-Afrika (1975–2001). Tidligere gårdeier og mangeårig leder i lokalt og regionalt historielag. Forfatter av fagrapporter, avis- og debattinnlegg.

E-post: cistoroy@online.no . Tlf.: 90 97 29 35

Forlag: Embla Akademisk AS, Kongens gate 28, 7713 Steinkjer.

E-post: akademisk@emblaforlag.no

Telefon: 74 16 40 00

Kontaktperson : Bjørg Vollan, forlegger, mobil 90743891

Boka Hans Barlien *denne forunderlige Mand* er registrert i Mentor, Bokbasen AS og er i salg fra 18. november 2019.

Boken selges i bokhandel og på www.emblaforlag.no

Opplag er 700.

Boka er på 424 sider, med mange illustrasjoner og historiske kart på for- og baksats.

Pris kr 390

Nettsted: www.hansbarlien.no